

Vyhodnocení realizačního projektu záchranného programu sysla obecného (*Spermophilus citellus*) v ČR pro rok 2013

V následujícím přehledu jsou uvedeny aktivity, které proběhly v rámci realizace záchranného programu v roce 2013. U jednotlivých opatření je kurzivou uveden plán činností, který byl navržen v realizačním projektu (dále „RP“) pro rok 2013 a v návaznosti je uvedena realizace činností v tomto roce. Číslování jednotlivých kapitol respektuje a odkazuje k členění v ZP.

3.1 Péče o biotop

3.1.1 Zajištění managementu lokalit výskytu sysla

RP:

V roce 2013 bude zajištěn management na všech z hlediska početnosti nejvýznamnějších lokalitách výskytu sysla obecného, tzn. na lokalitách s odhadem početnosti min. 100 jedinců podle posledního monitoringu z roku 2012 nebo se stoupající početností v posledních letech, dle možností pak i na méně početných lokalitách. Kosení či pastva nebudou zajištěny především na lokalitách, na kterých mají kolonie izolovaný nebo roztroušený výskyt ve značně heterogenním prostředí vinic, sadů a zahrad. V takových podmínkách není možné ani smysluplné zavést jednotný a pravidelný management. Činnosti na vybraných lokalitách budou financovány z těchto zdrojů:

- *Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK), podprogramu 115 163 – Realizace a příprava záchranných programů a programů péče o zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů,*
- *Program péče o krajinu (PPK)*
- *Projekt LIFE+ Stepi Lounského středohoří*
- *Rozpočty příslušných krajských úřadů*

Na organizačním zajištění managementu se budou podílet garanti jednotlivých lokalit, pracovníci středisek a správ AOPK ČR. Na některých lokalitách bude po domluvě s pracovníky OŽP management financován z rozpočtu příslušného KÚ. Popis činností a plánované rozpočty viz Tab. 1.

Tab. 1. Přehled lokalit a činností, na které je plánován finanční příspěvek pro rok 2013.

LOKALITA	ČINNOST	GARANT SMLOUVY/ PROJEKTU	ORGANIZACE	ZDROJ DOTACE
Bezděčín	kosení	Pavel Moravec Zdeněk Tesař	AOPK - KS Praha a Střední Čechy KÚ Stř. kraje	POPFK KÚ
Biskoupky	pastva a kosení nedopasků	Lenka Slavíková	AOPK - SCHKO Pálava a KS Brno	POPFK
Bořítov	kosení	Lenka Slavíková	AOPK - SCHKO Pálava a KS Brno	POPFK
Břeclav - Ladná	kosení	Lenka Slavíková	AOPK - SCHKO Pálava a KS Brno	POPFK
Hrádek	kosení	Roman Hamerský	AOPK - SCHKO České Středohoří	POPFK
Ivančice	kosení	Lenka Slavíková	AOPK - SCHKO Pálava a KS Brno	POPFK

Jamolice	kosení	Lenka Slavíková	AOPK - SCHKO Pálava a KS Brno	POPFK
Kolín	kosení	Jana Štěpánková	KÚ Stř. kraje	KÚ
Kyjov - Milotice	kosení	Lenka Slavíková	AOPK – SCHKO Pálava a KS Brno	POPFK
Letňany	kosení	Jaroslav Veselý	AOPK - SCHKO Český kras	PPK
Loděnice	kosení, odstranění náletu	Jaroslav Veselý	AOPK - SCHKO Český kras	PPK
Medlánky	kosení	Lenka Slavíková	AOPK – SCHKO Pálava a KS Brno	POPFK
Miroslav	kosení	Lenka Slavíková	AOPK – SCHKO Pálava a KS Brno	POPFK
Mohelno	kosení	Miroslav Kovařík	AOPK – SCHKO Moravský kras	POPFK
Nad Řekami	odkřovinění, kosení	Janka Čejková	KÚ Jihomor. kraje	KÚ
Radouč	pastva	Pavel Moravec	AOPK - KS Praha a Střední Čechy	POPFK
Raná	kosení ploch s výskytem sysla, pastva	Jana Marešová	AOPK - SCHKO České Středohoří	LIFE+ PPK
Roudnice n/L	kosení	Eva Mikolášková	AOPK – SCHKO Labské pískovce a KS Ústí nad Labem	POPFK
Strakonice	kosení	Tomáš Bodnár	AOPK – SCHKO Blanský les a KS Č. Budějovice	POPFK
Vyškov	kosení	Lenka Slavíková	AOPK – SCHKO Pálava a KS Brno	POPFK

Realizace:

Management na většině lokalit výskytu sysla byl v roce 2013 zajištěn dle původního plánu – srovnání lze provést porovnáním tabulek č. 1 a 2 (Tabulka č. 2 navíc uvádí konečné zhotovitele sjednaných prací).

Tab. 2. Přehled lokalit a vyplacených příspěvků za dané plánované managementy pro sysla v roce 2013.

Lokalita	Činnost	Garant smlouvy/ projektu	Organizace	Zhotovitel	Zdroj dotace
Bezděčín	kosení	Pavel Moravec Zdeněk Tesař	AOPK ČR - KS Praha a Střední Čechy KÚ Stř. kraje	Aeroklub Mladá Boleslav, a.s.	POPFK KÚ
Biskoupky	pastva a kosení nedopasků	Lenka Slavíková	AOPK ČR – SCHKO Pálava a KS Brno	Bernard Macek	POPFK
Bořitov	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – SCHKO Pálava a KS Brno	Aeroklub Bořitov	POPFK
Břeclav - Ladná	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – SCHKO Pálava a KS Brno	Aeroklub Břeclav, o.s.	POPFK
Hrádek	kosení,	Roman	AOPK ČR -	Aeroklub	PPK

	zatravnovací pruh	Hamerský	CHKO České středohoří	Hrádek	
Ivančice	kosení	Lenka Slavíková	AOPK - SCHKO Pálava a KS Brno	Hana Juránková	POPFK
Jamolice	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – SCHKO Pálava a KS Brno	Eliška Bláhová	POPFK
Kolín	kosení	Jana Štěpánková	KÚ Středočes. kraje	Aeroklub Kolín	KÚ
Kyjov - Milotice	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – SCHKO Pálava a KS Brno	Aeroklub Kyjov, o.s.	POPFK
Letňany	kosení	Jaroslav Veselý	AOPK ČR - SCHKO Český kras	PCA Traffic Control, s.r.o. (SIT Prague, a.s.)	PPK
Loděnice	kosení	Jaroslav Veselý	AOPK ČR - SCHKO Český kras	ZD Mořina AQUA BLUES, s.r.o.	PPK
Medlánky	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – SCHKO Pálava a KS Brno	Aeroklub Brno - Medlánky	POPFK
Mirotslav	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – SCHKO Pálava a KS Brno	Aeroklub Mirotslav	POPFK
Mohelno	kosení	Jaromír Maštera	AOPK ČR – SCHKO Žďárské vrchy a KS Havlíčkův Brod	Bernard Macek	PPK
PR Nad Řekami	pastva, odstranění jehlice trnité	Janka Čejková	KÚ Jihomor. Kraje	Bernard Macek, Pavlína Kadaňková	KÚ
Radouč	pastva	Pavel Moravec	AOPK ČR – KS Praha a Střední Čechy	Město Mladá Boleslav	POPFK
Raná	kosení (ruční a strojové)	Marcel Křištof	AOPK ČR – SCHKO České středohoří	Jan Hála, DiS Praha Jiří Strnad, Praha	LIFE+ PPK
Roudnice n/L	kosení	Eva Mikolášková	AOPK ČR – SCHKO Labské pískovce a KS Ústí nad Labem	Aeroklub Roudnice n/L	POPFK
Strakonice	kosení	Tomáš Bodnár	AOPK ČR – SCHKO Blanský les a KS Č. Budějovice	Aeroklub Strakonice, s.r.o.	POPFK
Vyškov	kosení	Lenka Slavíková	AOPK ČR – SCHKO Pálava a KS Brno	Aeroklub Vyškov, o.s.	POPFK

Poznámky:

* podpora sysla byla dále prováděna v rámci agroenvironmentálních opatření (Program rozvoje venkova, MZE) - titul suché stepní trávníky a vřesoviště (pastva ovcí a koz)

3.1.2 Obnova lokalit s biotopem vhodným pro sysla obecného

RP:

Na rok 2013 je plánováno provedení repatriace sysla obecného na lokalitu Písečný vrch dle Managementového plánu populace sysla obecného v Českém středohoří v rámci projektu LIFE+ Stepi Lounského středohoří. Realizace tohoto opatření bude záviset na schválení žádosti o významnou změnu zmíněného projektu LIFE+ Evropskou komisí, díky které by byl Písečný vrch zařazen do seznamu projektových lokalit. V případě udělení souhlasu bude repatriace finančně podpořena z projektu LIFE+, její průběh bude specifikován na základě aktuální situace odchovu v ZOO Praha (viz opatření 3.2.1) a na lokalitě samotné.

Realizace:

Písečný vrch byl v roce 2013 oficiálně zařazen mezi projektové lokality projektu LIFE+ Stepi Lounského středohoří, s ohledem na velmi přísné požadavky EK ohledně plánované repatriace však bylo upuštěno od financování této akce z projektu LIFE+. Repatriace nebyla v roce 2013 realizována (viz opatření 3.2.2), na Písečném vrchu však byl nadále prováděn vhodný management a s repatriací se počítá pro příští rok, pokud bude k dispozici dostatečný počet zvířat z odchovu. V souvislosti s plánovanou repatriací však bylo již tento rok z prostředků POPFK zakoupeno 6 vypouštěcích ohrádek pro budoucí použití.

Do tohoto opatření lze zahrnout i obnovu/rozšíření zatravnovacího pásu na letišti Hrádek, který by měl sloužit k propojení syslí kolonie na tomto letišti s kolonií obývajícím vrch Raná. Zřízení zatravnovacího pásu bylo finančně podpořeno z prostředků PPK.

3.2 Péče o druh

3.2.1 Experimentální ověření možností umělých chovů

3.2.2 Repatriace sysla obecného

ZOO Praha

V odchovu v ZOO Praha bude v roce 2013 dále pokračovat základní péče o voliéru a dokrmování syslů, které budou zajišťovat zaměstnanci ZOO. V zimní sezóně 2012/13 bude dokončena příprava biotopu na svahu pod voliérou (vyřezání náletových dřevin) a následně zde bude pokračovat pastva, obojí také v režii ZOO Praha. Brzy na jaře po probuzení zvířat budou provedeny kontrolní odchyty za účelem zjištění počtu a stavu jedinců ve voliére. Na základě výsledků bude rozhodnuto o dalším postupu a jeho detailech – předběžně se počítá s realizací repatriace na lokalitu Písečný vrch v Českém středohoří (viz opatření 3.1.2) a s cíleným vypuštěním syslů z voliéry na přilehlý svah s připraveným biotopem.

Realizace:

Souhrnně lze říci, že aktivity týkající se odchovu syslů v ZOO Praha byly splněny dle plánu, kromě repatriace na lokalitu Písečný vrch. ZOO Praha zajistila vyřezání náletových dřevin, pastvu i příkrmování syslů během sezóny. Ve dnech 16.4. a poté 27.-30.6. proběhly kontrolní odchyty syslů ve voliére a jejím okolí. Na základě jarního odchytu (celkem odchyceno 21 zvířat, 5 nově očipováno) byla početnost zvířat ve voliére odhadnuta na 30-40 jedinců. To bylo vyhodnoceno jako příliš málo na to, aby mohly být zároveň realizovány oba plánované záměry, tj. vypuštění syslů mimo voliéru a repatriace na Písečný vrch. Vzhledem k plánovanému odstranění voliéry v příštím roce a tomu, že voliéra je pravděpodobně pro odhadovaný počet jedinců již příliš malá, byla pozornost po zbytek sezóny zaměřena především na úspěšné další rozmnožení zvířat a na jejich vypuštění do okolí voliéry. Další odchyty byly provedeny ve dnech 27.-30.6., bylo potvrzeno úspěšné rozmnožení syslů (odchyceno celkem 35 tohoročních mláďat a 23 dospělců) a také trvalý výskyt některých

jedinců mimo voliéru (z celkového počtu 58 odchycených sýslů jich bylo 10 odchyceno u nor vně voliéry, kde byly s největší pravděpodobností vyvedeny dva vrhy mláďat). Poměr pohlaví odchycených jedinců byl poměrně vyrovnaný jak u dospělců, tak u mláďat. Všechna mláďata s hmotností 85g či více byla očipována. V rámci realizačního týmu ZP byl diskutován nejvhodnější způsob vypuštění sýslů z voliéry a po konzultaci se ZOO Praha bylo přistoupeno k jednoduchému řešení pomocí děr/průchodů zhotovených při zemi ve stěnách voliéry. Před otevřením otvorů byla ještě dosekána místy vyšší nespasená vegetace na svahu. Otvory byly otevřeny 22.7. a po následující 2 týdny byly voliéra a její okolí v době aktivity sýslů (tj. během dne) hlídány min. jedním člověkem (zaměstnancem Oddělení druhové ochrany AOPK ČR nebo externím spolupracovníkem). Účelem hlídání bylo zamezit útokům predátorů na sýsly opouštějící voliéru a také získat nové poznatky o chování sýslů v dané situaci (tj. zda, jakým způsobem a jak rychle se naučí průchody využívat, zda si začnou vně voliéry budovat nory, zda se budou do voliéry pravidelně vracet, atd.). V rámci pozorování nebyla zaznamenána žádná predace, z pozorování byly pořízeny podrobné zápisy. Před otevřením voliéry a poté po zazimování sýslů byly pomocí GPS přístroje zaměřeny všechny nory nalezené mimo voliéru, aby mohl být porovnán počet nově vybudovaných nor vně voliéry v době po jejím otevření. Celkově lze provedené vypuštění sýslů z voliéry považovat za úspěšné, zvířata začala velmi rychle používat otevřené průchody, do voliéry se ale díky existujícím norám a podávanému krmení vraceli. Dle záznamů z GPS přibýlo na ploše mimo voliéru po jejím otevření cca 10 nor, předpokládáme však, že většina sýslů opět zazimovala v norách uvnitř voliéry.

Většina zde uvedených aktivit nevyžadovala speciální finanční zajištění, z prostředků POPFK byly hrazeny pouze práce externích spolupracovníků na kontrolních odchycích a hlídání voliéry po vypuštění sýslů.

3.3 Monitoring stavu populace

RP:

Jarní kontrola lokalit proběhne během dubna, letní celorepublikový monitoring se uskuteční v červenci. Jarní kontroly budou provedeny především garanty jednotlivých lokalit, letní monitoring bude prováděn realizačním týmem ZP ve spolupráci s garanty jednotlivých lokalit. Lokality budou svými garanty též průběžně (dle potřeby) navštěvovány, zejména za účelem smluvení a následné kontroly prováděného managementu tam, kde je na něj vydáván finanční příspěvek. V jarním období bude také provedeno mapování nových potenciálních lokalit sýsla a ověření jeho výskytu v okolí Slavkova u Brna, Jaroslavic a Ječmeniště.

Jarní kontroly a celorepublikový monitoring bude hrazen z prostředků projektu „Monitoring a celoplošné mapování evropsky významných druhů jako podklad pro dokončení návrhu soustavy Natura 2000 v ČR“. Mapování a ověřování výskytu bude zajištěno koordinátorem ZP ve spolupráci s užším realizačním týmem ZP.

Realizace:

Jarní i letní monitoring a jeho financování proběhly dle plánu, výsledky letního monitoringu jsou shrnuty v závěrečné zprávě, jejíž přílohou je i tabulka odhadů početnosti sýslů na jednotlivých lokalitách a soubory v prostředí GIS s plošnými zakresy výskytu na jednotlivých lokalitách. Zde uvádíme v Tabulce 3 vývoj početnosti na sledovaných lokalitách v letech 2008-2013. V roce 2013 došlo dle výsledků odhadů oproti předchozímu roku na 10 lokalitách k nárůstu početnosti a na 17 lokalitách k poklesu početnosti. Celková odhadovaná početnost sýslů v ČR se pro tento rok pohybuje v rozmezí 3376-3596 jedinců, což znamená v porovnání s rokem 2012 mírný pokles. Výskyt sýslů byl potvrzen na celkem 33 lokalitách v ČR, jako pravděpodobně zaniklá se jeví lokalita Újezd u Brna, naopak nově byl výskyt sýslů

zaznamenán na lokalitě Obora (louky a zahrady domů u obce Obora, západní okraj části Huť Sv. Antonie, okres Blansko), kam se sysli nejspíš rozšířili z blízké známé lokality na letišti v Bořitově. Zatím neověřená je podzemní informace od zaměstnankyně letiště v Letňanech o výskytu syslů u obce Pavlov na jižní Moravě.

Mapování nových potenciálních lokalit a ověření výskytu sysla v okolí Slavkova u Brna, Jaroslavice a Ječmeniště nebylo realizováno z důvodu nevhodného počasí po většinu jarního období.

Tab. 3. Přehled odhadované početnosti syslů na jednotlivých lokalitách. Šedě jsou zapsány již zaniklé lokality, kurzívou pak lokality pravděpodobně zaniklé v posledních dvou letech. Údaje jsou převzaty ze závěrečné zprávy monitoringu sysla obecného v ČR v roce 2013. Vysvětlivky k symbolům jsou uvedeny pod tabulkou.

Lokalita	Lokalita - název v ZP	Odhadovaná početnost					
		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Albeř	Nová Bystřice - Albeř	40	55	25	15	5	3
Bezděčín	Mladá Boleslav - Bezděčín	250	350	300	150	80	120
Biskoupky	Hrubšice - Biskoupky	110	230	140	25	50	50
Bořítov	Bořítov	200	200	200	200	200	240
Břeclav - Ladná	Břeclav - Ladná	35	35	35	45	20	10
Čejč	Čejč	20	-	40?	40?	40?	30?
Černice	není v ZP	?	?	-	5?	10	5
Černovice	Černovice	-	0	-	-	-	-
Hodkovice n/Moh	Hodkovice nad Mohelkou	10	10	10	5	3	5
Hotel Atlantis	Rozdrojovice	0#	3?	0	-	0	-
Hotel Mana	Dublovice - Líchovy	0	0	-	-	0	-
Hrádek	Raná - Hrádek	130	150	300	320	350	350
Hrušovany u Brna	není v ZP	100	80?	80?	100?	70?	70?
Chramosty	Dublovice - Chramosty	5	5?	0?	0	-	-
Chvalovice	není v ZP	?	?	-	10	8	5
Ivančice	Ivančice	25	15	15	10	10	5
Jamolice	Jamolice	100	150	150	130	130	110
Jaroslavice	Jaroslavice	10?	5?	5?	0?	0?	-
Karlovy Vary - golf	Karlovy Vary - Olšová Vrata, golfové hřiště	60	70	100	200	200	45
Karlovy Vary - letiště	Karlovy Vary - Olšová Vrata, letiště	0	0	-	10	0?	-
Kolín	Kolín	50	70	100	100	150	85
Křídlovky	není v ZP	1	0?	1	4	7	8
Kyjov - Milotice	Kyjov - Milotice	250	400	400	400	400	400
Letňany	Praha - Letňany	650	600	550	400	250	40
						8	
						(15-	
Loděnice	Loděnice	50	10	13	20	20)•	10
Lomy	Člunek - Lomy	8	0?	0	-	-	-
Medlánky	Brno - Medlánky	120	130	200	400	550	500
Miřoslav	není v ZP	10	25	55	70	80	220
Mohelno	Mohelno	70	60	75	75	90	100
Obora u Boskovic	Není v ZP	-	-	-	-	-	45
PR Nad řekami	Ivančice - Hrubšice	20	35	55	50	35	30
Radouč	Mladá Boleslav - Debrž	20	60	35	70	100	100
Raná	Raná	250	250	150	150	200	200
Roudnice n/Lab	Roudnice nad Labem	100	100	100	100	60	45
Slavkov u Brna	Není v ZP	-	-	-	-	?	30?
Strakonice	Strakonice	75	40	40	50	60	20
Svatobořice - Místřín	Svatobořice - Místřín	-15	0?	0?	0	-	-
Trhovky/Bor/Loužek	Milešov - Trhovky	60*	70*	90*	95*	60	55
Újezd u Brna	Újezd u Brna	10?	0?	10?	10?	10?	0?

Velká Dobrá	Velká Dobrá	15	15	10	20	25	20
Velké Pavlovice	Velké Pavlovice	40	40?	40?	50?	60?	90?
Vyškov	Vyškov	650	600	600	550	500	550
Celkový počet		3564	3755	3779	3714	3634	3376
Celkový počet včetně nejistých údajů		3599	3908	3954	3879	3821	3596

Vysvětlivky:

* včetně dříve nemonitorovaných částí Bor a Loužek

5? nejistý údaj

? lokalita nebyla v době monitoringu známa

- lokalita nebyla kontrolována

v jarním termínu zaznamenán výskyt 4 jedinců, v letním 0

• odhad založený na kontrole v rámci letního celostátního monitoringu, v závorce pak odhad garanta lokality založený na několika návštěvách během sezóny (do součtu byl započítán odhad z letní kontroly)

zelená barva – nárůst oproti předchozímu roku, červená barva – pokles oproti předchozímu roku

3.4 Výzkum

RP:

V roce 2013 by měla být dokončena a ve finální podobě sepsána diplomová práce studentky PřF UK Kristýny Novotné, nazvaná „Srovnání kondice populací sysla obecného v souvislosti se stanovištními podmínkami.“ Výsledky a závěry z této práce budou poskytnuty i realizačnímu týmu ZP pro další možné využití v rámci záchranného programu pro sysla obecného.

Jiné aktivity v oblasti výzkumu zatím nejsou na rok 2013 plánovány, zejména z důvodu nedostatku využitelných finančních prostředků.

Realizace:

Zmíněná diplomová práce byla dokončena a na podzim 2013 úspěšně obhájena. Elektronická verze celé práce byla autorkou poskytnuta i Oddělení druhové ochrany AOPK ČR.

3.5 Výchova a osvěta

RP:

V rámci výchovy a osvěty veřejnosti jsou na rok 2013 plánovány během sezóny různé přednášky a exkurze přímo na vybraných lokalitách výskytu syslů – např. na golfovém hřišti v Karlových Varech či na kopci Raná v Českém středohoří (v rámci druhého ročníku Slavností stepí). Prezentace formou panelu či tištěných materiálů (k dispozici pro distribuci je stále poměrně velké množství brožur „Sysel – hlodavec, který nesyslí“, vydaných v rámci projektu LIFE+ v Českém středohoří) je předpokládána i na různých akcích pro veřejnost, pořádaných na travnatých letištích s výskytem sysla.

Pokračování prací na natáčení dokumentárního filmu o syslech je pro rok 2013 zatím nejisté, protože se dosud nepodařilo zajistit potřebné financování. Předpokládá se využití Finančního mechanismu EHP/Norska, tento program však v oblasti ochrany přírody přes veškerá očekávání dosud nebyl schválen, a tak i v případě jeho spuštění vzhledem k časové náročnosti administrace s největší pravděpodobností nelze počítat s využitím tohoto zdroje pro „syslí sezónu“ už v roce 2013.

Realizace:

Plánované osvětové aktivity proběhly dle plánu. Slavnosti stepí na kopci Raná se konaly 18.5., exkurze na golfovém hřišti v Karlových Varech 23.6. Brožury o syslovi byly distribuovány na lokalitách dle potřeby při letním monitoringu. Na lokalitách v Kyjově a ve

Vyškově byly v rámci příprav na vyhlášení maloplošných chráněných území krajským úřadem instalovány informační cedule.

Natáčení dokumentárního filmu o syslech pokračovalo v roce 2013 třemi natáčecími dny díky další finanční podpoře České televize, natáčelo se např. v ZOO Praha či v kempech Bor a Loužek. Dokument bude s největší pravděpodobností tento rok dokončen.

OSTATNÍ

OSTATNÍ

O1. Bezděčín

Sledování vývoje záměru „Vrtulníkové letiště a hotel Mladá Boleslav.“

Realizace:

Název záměru byl během jeho hodnocení změněn na „Servisní středisko a hotel Mladá Boleslav – Bezděčín“, obsah záměru však zůstal stejný. K záměru bylo zpracováno Naturové hodnocení, které nezjistilo významný negativní vliv na EVL Bezděčín a její předmět ochrany – sysla obecného. V závěrech zjišťovacího řízení podle zákona č. 100/2001 Sb. byla stanovena podmínka kontroly výskytu sysla před zahájením výstavby (na dotčené ploše, která hraničí s EVL a PP Bezděčín, se sysel aktuálně nevyskytuje).

Další události:

Na příslušný oblastní inspektorát ČIŽP byla v roce 2013 podána stížnost ohledně péče o některé pozemky v PP Bezděčín. ČIŽP pokračuje v řešení této stížnosti.

O2. Ivančice

Možné zahájení výstavby vodovodu na lokalitě s výskytem sysla. Doporučení nutných kompenzačních opatření jsou součástí rozhodnutí KÚ (povolení výjimky z § 50). Koordinátor ZP bude dohlížet na provedení akce a kompenzací.

Realizace:

Projekt nazvaný „SV Ivančice – Rosice, zajištění kvality pitné vody“ byl v roce 2013 finančně podpořen evropskými dotacemi a dle informací investora – Svazku vodovodů a kanalizací Ivančice - byla již podepsána smlouva s dodavatelem stavby, práce by měly začít v únoru 2014. Koordinátor ZP je v kontaktu s dodavatelem, aby byly dodrženy podmínky stanovené v udělené výjimce k této akci krajským úřadem, na leden 2014 je předběžně domluvena schůzka na lokalitě.

O3. Praha-Letňany

Sledování vývoje plánovaných záměrů, které se dotýkají lokality: stavba „Optická trasa P9, ul. Beranových – P9, ul. Toužimská“ – podzemní optický telekomunikační kabel, záměr „Bytový soubor Kbely“ – vedení staveništní dopravy přes ochranné pásmo NPP, výhledově pak plán Městské části Praha 18 na výstavbu cyklotrasy č. A 44 podél letiště.

Realizace:

K záměrům týkajícím se položení telekomunikačního kabelu a stavby bytových domů byly Správou CHKO Český kras uděleny výjimky se stanovenými podmínkami, zatím ale nedošlo k realizaci těchto záměrů. Výstavba cyklotrasy podél letiště zatím s ohledem na nedostatek finančních prostředků není aktuální.

Další události:

Na letišti v Letňanech byl již třetím rokem po sobě zaznamenán výrazný pokles početnosti. Možné příčiny byly během roku diskutovány realizačním týmem ZP i s dalšími odborníky a zástupci letiště a byly shromážděny relevantní podklady k hodnocení této situace. Jako

nejpravděpodobnější příčina poklesu se jeví vliv působení několika negativních faktorů najednou (predace, vlivy počasí, nemoci a parazité, izolovanost kolonie a kapacita daného prostředí, rušení/zásahy v okolí lokality). Pro zlepšení situace bylo realizačním týmem navrženo během příští sezóny zejména nadále dodržovat co nejlepší management, sledovat výskyt predátorů (kočka, káně) a v případě potřeby predaci řešit, pokud to bude vyhodnoceno jako žádoucí, tak sysly i částečně přikrmovat.

Ze strany SCHKO Český kras byla podána žádost o změnu hranic EVL Praha – Letňany, a to tak, aby byly ve větším souladu s hranicemi již existující NPP Letiště Letňany. Obsahem návrhu je především vynětí některých pozemků, které nejsou vhodné jako biotop pro sysla a slouží jako ostatní komunikace či k občasnému parkování vozidel.

O4. Výskyt predujících koček

Měl by být řešen na lokalitách Bezděčín, Biskoupky a Letňany.

Realizace:

Na zmíněných lokalitách byla v roce 2013 situace s predací kočkami uspokojivá.

O5. Setkání garantů lokalit sysla obecného

Na konci roku bude zorganizováno setkání garantů lokalit sysla obecného.

Realizace:

Setkání proběhlo dne 17.12.2013.

O6. Roudnice nad Labem

Ústecký kraj podporuje záměr výstavby výjezdové stanice záchranné služby v těsné blízkosti letiště Roudnice nad Labem, kde se vyskytují sysli. Odbor životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Ústeckého kraje svolal v dubnu ústní jednání a místní šetření, kterého se zúčastnil mj. i zástupce žadatele a koordinátor ZP. V návaznosti na toto jednání pak krajský úřad v květnu udělil výjimku k tomuto záměru, kde stanovil nutné podmínky.

O7. Vyškov

Na letišti ve Vyškově bude s ohledem na bezpečnost provozu potřeba v příštím roce provést úpravu přistávací dráhy. Tato skutečnost již byla provozovatelem letiště konzultována s garantem lokality a byl dohodnut další postup.

Krajským úřadem Jihomoravského kraje byl rozeslán návrh na vyhlášení EVL Letiště Marchanice za přírodní památku.

O8. Kyjov

V rámci procesu vyhlášení EVL Milotice – letiště přírodní památkou Krajský úřad Jihomoravského kraje vypořádal připomínky vlastníků ve správním řízení a nyní připravuje k projednání související nařízení.

O9. Loděnice

Na lokalitě Syslí louky u Loděnic byly do majetku AOPK ČR vykoupěny vybrané pozemky, což by mělo v budoucnu usnadnit péči o lokalitu.

O10. Evropský ZP pro sysla

V únoru byl dokončen třetí draft dokumentu.

SHRNUTÍ A ZÁVĚR

1. Zajištění managementu a vývoj na jednotlivých lokalitách

Zajištění vhodného managementu na lokalitách výskytu sysla obecného v roce 2013 lze považovat za úspěšné, kosení či pastva byly prováděny na všech početně významných i mnoha dalších lokalitách, většinou i s finančním příspěvím ze zdrojů ochrany přírody. Problémy se vyskytly jen výjimečně a většinou se týkaly pastvy, která je obecně náročnějším typem managementu než kosení a v letošním roce ji ztížilo i deštivé jarní počasí.

V tab. 4 je uvedeno 11 lokalit s nejvyšší odhadovanou početností při letním monitoringu 2013. Hranice pro tuto početnost je 100 jedinců. Tyto lokality představují z hlediska početnosti asi 86% z celkové populace sysla v ČR. Ve srovnání s minulým rokem z tohoto seznamu vypadly tři lokality: Letňany, Karlovy Vary – golf a Kolín, naopak přibyly jiné tři lokality: Miroslav, Bezděčín a Mohelno. Celkově tedy byl v roce 2013 zaznamenán stejný počet lokalit se 100 či více jedinci jako v roce 2012. Procento z celkové početnosti syslů v celé ČR, které tyto lokality představují, se oproti loňskému roku mírně zvýšilo (z 83% na 86%). Tabulka 5 poměrně dobře ilustruje těžkou předvídatelnost vývoje i těch početnějších populací na jednotlivých izolovaných lokalitách. Někde zůstává početnost v průběhu let relativně stabilní (Vyškov, Bořítov), někde dochází k menším či větším výkyvům oběma směry (Bezděčín, Karlovy Vary), někde lze pozorovat postupný nárůst (Radouč, Miroslav, Medlánky) nebo naopak postupný pokles početnosti (Letňany).

Na lokalitě v Praze – Letňanech byl letos zaznamenán zřejmě vůbec největší meziroční pokles početnosti za dobu pravidelného sledování všech známých lokalit (dle odhadů letního monitoringu z 250 na 40 jedinců). Navíc se jedná o již třetí výrazný meziroční pokles po sobě, ještě v roce 2010 činil odhad populace 550 jedinců. Příčiny tohoto stavu bohužel nejsou jednoznačně známy, předpokládá se vzájemné či navazující působení více negativních faktorů (viz výše komentář a doporučení v kapitole O3.).

U populace sysla na golfovém hřišti v Karlových Varech byly výrazné výkyvy v početnosti za dobu sledování již několikrát zaznamenány, populace zde kolísá oběma směry (maximum 300 jedinců v roce 2000, minimum 25 jedinců v roce 2006). Letošní pokles z odhadovaných 200 jedinců na 45 je prvním od zmíněného minima, kdy od roku 2006 populace postupně narůstala. Snížení početnosti na lokalitě v Karlových Varech bylo v tomto roce způsobeno především tím, že se zdejší populace vůbec nerozmnožila (nebyla zde po celou sezónu pozorována mláďata). Důvodem tohoto faktu pak byly s největší pravděpodobností vlivy počasí (dlouhá zima a následné silné jarní deště). Nepříznivé počasí se zřejmě negativně projevilo i na vývoji populací např. ve Strakonících či v Letňanech (v obou případech na několik dní podmáčená plocha letiště).

Pokles početnosti na lokalitě v Kolíně je také poměrně výrazný, je však třeba brát v potaz, že loňský odhad byl rekordní za celou dobu sledování lokality. I letošní odhad je tedy pro tuto lokalitu z dlouhodobého pohledu spíše nadprůměrný. I zde pravděpodobně sehrálo roli nepříznivé jarní počasí, které celkově ovlivnilo více české než moravské lokality.

Všem výše zmíněným lokalitám je třeba v příštím roce věnovat zvýšenou pozornost, zejména co se týče dodržování vhodného managementu a případného výskytu predátorů, přínosné by byly také častější návštěvy během sezóny pro ověření úspěšné reprodukce.

Naproti tomu lokalita Miroslav je příkladem toho, že i populace v řádu několika jedinců může být velmi vitální a mnohonásobně se rozrůst. Na letišti v Miroslavi bylo v době objevení tamních syslů v roce 2008 odhadováno pouhých 10 zvířat, během následujících 4 let se početnost postupně zvýšila na 80 a poslední meziroční nárůst na odhadovaných 220 jedinců rozhodně patří mezi rekordní. Představuje to určitou naději pro většinu lokalit v ČR, které čítají pouze desítky jedinců (samozřejmě s ohledem na kapacitu prostředí jednotlivých lokalit).

Bezděčín je další lokalitou, kde odhadovaná početnost sýslů dost výrazně kolísá směrem nahoru i dolů. Letos byl zaznamenán první nárůst po tříletém období klesající početnosti. I tuto lokalitu však bude potřeba v příštím roce podrobněji sledovat, zejména s ohledem na předpokládanou původní příčinu úbytku sýslů v posledních letech – predaci kočkami, i s ohledem na plánovanou výstavbu v těsné blízkosti výskytu sýslů a občasnými dílčími problémy s managementem (viz bod O1. výše).

Mohelno představuje podobný případ jako Miroslav, sýslí populace zde od roku 2004 (odhad také pouhých 10 jedinců) s výjimkou jednoho mírného poklesu neustále postupně narůstá, nebyl zde však zaznamenán tak výrazný meziroční nárůst jako v letošním roce v Miroslavi. Vzhledem k poměrně velké rozloze lokality na Mohelně lze za dobrých podmínek předpokládat potenciál k dalšímu zvyšování počtu sýslů.

Lokalitami s dlouhodobě pozitivním či stabilním vývojem populace a dobrým potenciálem do budoucna zůstávají Vyškov, Medlánky a Raná/Hrádek. Podle zpráv z posledních let lze určité naděje vkládat i do oblastí vinic a sadů jižní Moravy (např. Velkopavlovicko), kde se možná sýslí vyskytují na větších plochách než je aktuálně známo a kde v současné době často dochází k zatravňování vinic. Podrobné mapování těchto oblastí by mělo proběhnout v následujících dvou letech.

Tab. 4. Přehled lokalit s odhadovanou početností 100 a více jedinců dle početnosti v roce 2013 (seřazeno od nejvyšší po nejnižší početnost) a zhodnocení managementu v roce 2013. Pro srovnání jsou uvedeny odhadované početnosti od roku 2008, tedy od roku schválení ZP.

Lokalita	Odhadovaná početnost						Stav managementu
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Vyškov	650	600	600	550	500	550	vyhovující
Medlánky	120	130	200	400	550	500	vyhovující
Kyjov	250	400	400	400	400	400	vyhovující
Hrádek	130	150	300	320	350	350	vyhovující
Bořitov	200	200	200	200	200	240	vyhovující
Miroslav	10	25	55	70	80	220	vyhovující
Raná	250	250	150	150	200	200	nedostatečně spaseno
Bezděčín	250	350	300	150	80	120	nepokosená modelářská plocha
Jamolice	100	150	150	130	130	110	vyhovující
Mohelno	70	60	75	75	90	100	vyhovující
Radouč	20	60	35	70	100	100	zpožděná pastva
Celkem	2810	3070	3150	3100	3030	2890	
Procento z celkového počtu sýslů v ČR	79%	82%	83%	83%	83%	86%	

2. Realizace polopřirozeného chovu

Aktivity související s polopřirozeným chovem sysla v ZOO Praha lze v roce 2013 považovat za úspěšné. Ve voliére nedošlo k odebrání ani přidání jedinců, bylo však prokázáno úspěšné rozmnožení jedinců (v červnu odchyceno 35 mláďat) a bylo započato s postupným vypouštěním sýslů z voliéry, která by měla být na konci sezóny 2014 rozmontována. Pro příští rok se tak snad konečně nabízí možnost využití zvířat z odchovu pro plánovanou repatriaci na lokalitu Písečný vrch v Č. středohoří. (Podrobnosti k tomuto tématu jsou uvedeny výše v kapitole Realizace opatření 3.2 – Péče o druh).

3. Početnost populace v ČR

V roce 2013 byla celková početnost odhadovaná na 3376-3596 jedinců, což je mírný pokles v porovnání s předchozími lety, těžko jej však zatím interpretovat jako dlouhodobý trend. Stěžejní je v tomto směru opět zajištění managementu na lokalitách s vícepočetnými

koloniemi, ale pokud je to možné, je třeba pomoci i lokalitám s máločetnými populacemi (viz letošní pozitivní příklad na lokalitě Miroslav). Z tohoto pohledu je důležité zajistit optimální koordinaci záchranného programu a spolupráci s regionálními pracovišti AOPK ČR a krajskými úřady. Dlouhodobým problémem zůstává malé množství početnějších lokalit, které tvoří většinu populace sysla u nás (viz tab. 5). Jejich kapacita je omezená, ale v některých případech lze počítat s potenciálními plochami pro rozvoj a propojování populací (zejména České středohoří). Zvláštní pozornost proto bude nadále věnována zintenzivnění managementu a repatriačnímu projektu v Českém středohoří, který je stěžejní z hlediska naplnění dlouhodobého cíle ZP - vytvoření metapopulace sysla obecného.